

Ik denk

1B – gesprek ...

Voor sommige leerlingen is er bij de overgang naar het secundair onderwijs geen keuze. Zij starten in de B – stroom. Het gaat doorgaans om kinderen die de eindtermen van het lager onderwijs niet gehaald hebben. Ze ondervonden doorheen het basisonderwijs moeilijkheden met leren, liepen daar al achterstand op, bleven één of meerdere keren zitten en/of komen vaak uit minder bevoordeelde thuismilieus. Het merendeel dat in de B – stroom start, heeft het zesde leerjaar niet doorlopen. De leerlingen stromen in op basis van hun leeftijd.

Slechts een kleine minderheid van de leerlingen die het zesde leerjaar wel doorliep, start in de B – stroom. In theorie kunnen ze, indien ze in het 1ste leerjaar B slagen, nog starten in het eerste jaar van de A – stroom. In de praktijk gebeurt dit bijna nooit.

Onderzoek toonde al herhaaldelijk aan dat deze leerlingen een groot risico lopen om het secundair onderwijs zonder diploma te verlaten. Om te vermijden dat deze kinderen zonder diploma uitstromen, is het belangrijk dat ze goed ondersteund worden bij het zoeken naar een school waar ze zich thuis kunnen voelen. Wat geldt voor de A – stroom, geldt evenzeer voor de B – stroom: scholen verschillen in aanpak en zorgaanbod. Tegelijk is het erg belangrijk dat deze leerlingen bewustgemaakt worden van de vervolgopties na het eerste B – jaar en dat ze hierin goed begeleid worden. Daarom is het belangrijk om ouders tijdig mee te krijgen in het zoeken naar het beste traject voor hun kind. Dit gesprek voeren met ouders is niet gemakkelijk. Het onderstaande gesprekskader kan je daarbij helpen.

Vooraleer er gezocht kan worden naar oplossingen, moet er met ouders een gesprek gevoerd worden over het vermoeden dat hun kind het getuigschrift niet zal behalen en de gevolgen daarvan. Dit gesprek voeren is niet gemakkelijk. Daarom dat dit soort gesprek een specifieke aanpak vereist. Kort door de bocht kun je stellen dat de structuur er als volgt uitziet:

1. *De klap uitdelen*
2. *De klap opvangen*
3. *Advies & perspectief bieden*

In wat volgt gaan we genuanceerder in op de verschillende stappen van dit gesprek. Het is een illusie te denken dat alle elementen in één gesprek kunnen doorlopen worden. **Vaak zullen meerdere gesprekken nodigen zijn.** Wel is de **volgorde cruciaal!**

1

De klap uitdelen

Houd de introductie kort en kom meteen tot de kern.

- ⊙ Wees feitelijk, rustig en duidelijk wanneer je de uiteindelijke boodschap overbrengt.
  - + Vertel je vermoeden aan de ouders, namelijk dat hun kind het getuigschrift van de lagere school niet zal behalen. Leg ook uit wat dit betekent: zonder getuigschrift kan je niet rechtstreeks instromen in een A – stroom.
  - + Wees eerlijk over de mogelijkheden om na een B – stroom nog in te stromen in een A – stroom. Daarvoor kan je de infografiek gebruiken.
- ⊙ Leg uit waarom je dit vermoedt en haal feitelijk observeerbaar gedrag aan ('Hij is niet goed in wiskunde') in plaats van interpretaties van dit gedrag ('Hij is dom'). Bespreek dit vermoeden vooraf met het hele team en het CLB.
- ⊙ Wat je beter niet doet:
  - + Draai niet rond de pot. Probeer ook niet luchtig te beginnen met een grapje. Zo zet je je gesprekspartner enkel op het verkeerde been waardoor de klap nadien nog harder aankomt.
  - + Vertel het nieuws niet zo dat de ander de conclusie moet trekken. Dit wordt ook wel de 'hang-yourself'- methode genoemd. "U hebt nu al verschillende toetsen gezien. U hebt waarschijnlijk zelf al een idee van wat er aan de hand is?" of "Heeft u al een vermoeden waarover het gesprek zal gaan?".
  - + Maak het nieuws niet mooier dan het is: als een leerling zijn getuigschrift niet haalt, wordt hij tijdelijk gediscrimineerd voor de A – stroom en dus een aantal keuzeopties.
  - + Wees voorzichtig met het in discussie gaan of verdedigen van jezelf.

Wat met ouders die zich onwennig voelen op school, onzeker komen naar het gesprek, niet vertrouwd zijn met de school ... ?

Het navolgen van de regel 'deel de klap meteen uit', betekent niet dat je ouders zo snel mogelijk dient te overladen met het slechte nieuws. Dit is zeker niet aangewezen bij ouders die zich onwennig voelen tegenover de school, onzeker zijn, ...

Bij deze ouders is het extra belangrijk om **aandacht te besteden aan de introductie**. Houd deze nog steeds **zo kort mogelijk** maar zorg wel voor een veilige sfeer. Dit kun je bijvoorbeeld doen door interesse te tonen voor aspecten uit de leefwereld van de ouder die niet onmiddellijk gerelateerd zijn aan het slechte nieuws dat je gaat brengen (bv. werk, verhuis, culturele feestdag, ...). Zo kun je aangeven dat je het beste met hem of haar voorhebt.

Dit is een **werk van aanvoelen**. Het is vooral belangrijk dat je de introductie aanpast omwille van de ouders en niet omdat je er zelf tegen op ziet slecht nieuws over te brengen.

2

De klap opvangen

- ⊙ Geef je gesprekspartner ruimte voor emoties. Benoem ze en toon begrip. Dit is niet gemakkelijk. Probeer in deze fase echt nog niet te veel oplossingen aan te reiken. Belangrijk is hier om aan je vertrouwensrelatie te werken met de ouder. Je bent misschien zelf ouder of tante of nonkel of voogd of ... Het kan een meerwaarde zijn om dit in het gesprek in te brengen. Ouders leren zo ook de persoon achter de professional kennen, dit kan hen vertrouwen geven in de verdere samenwerking.
- ⊙ Pas verschillende gesprekstechnieken toe: luister actief, vat samen en stel open vragen.
- ⊙ Eens de gesprekspartner rustig is kun je terugkeren naar het gespreksonderwerp. Het kan goed zijn dat deze opnieuw emoties oproepen. Ga niet over naar de volgende fase voor de emoties bekoeld zijn.
- ⊙ Wat je beter niet doet:
  - ⊕ Contra-agressief reageren wanneer de gesprekspartner jou verwijten maakt:
    - ▷ Leraar: “Ik merk dat u er behoorlijk van ondersteboven bent.”
    - ▷ Ouder: “Ondersteboven, ondersteboven! Daar gaat het toch niet om? Wat weet u er nu van of mijn zoon kan verder studeren of niet?”
    - ▷ Leraar: “Excuseer, ik ga al meer dan twintig jaar met leerlingen om. Ik zal ondertussen wel weten of een kind in staat is een bepaalde richting te volgen. Ik heb u bovendien met Kerstmis al gewaarschuwd!”.

3

Advies en perspectief/scenario's

- ⊙ Bespreek wat de verdere gang van zaken kan zijn.
- ⊙ Laat voorstellen uit beide richtingen komen. Hieronder staan 4 scenario's uitgeschreven die je met de ouder kan overlopen. Belangrijk daarbij is om iedere keer een aantal vragen tegenover elkaar af te wegen. Beantwoord de vragen samen met de ouder. Dit maakt het gesprek sterker.
- ⊙ Formuleer na het bespreken van de verschillende scenario's met de ouders en de leerling een antwoord op volgende handelingsgerichte vragen:
  - ⊕ Wat pakken we aan?
  - ⊕ Op welke manier?
  - ⊕ In welke volgorde gaan we te werk?
  - ⊕ Welk resultaat willen we bereiken en wanneer?
- ⊙ Zorg voor een follow up.
- ⊙ Zorg voor een goede verwerking van het gesprek voor jezelf.

Bron: www.diversiteitsactie.be (Op basis van: Langedijk, 2010 ; Prenen & Wismans, 2004).

Besprek met ouders een aantal algemenere vragen over hun kind vooraf. Zo kan je op basis van deze informatie samen met de ouders een scenario uitkiezen dat je als eerste samen met hen wilt bespreken.

- ⊙ Hoe is het welbevinden van de leerling?
- ⊙ Wat is het groeipotentieel van deze leerling?
- ⊙ Hoe voelt de leerling zich op de lagere school? Hoe is het met het zelfvertrouwen en zelfbeeld van deze leerling?
- ⊙ Hoe verhoudt hij zich tot klasgenoten? Hoe staat het met zijn sociale ontwikkeling?

Mogelijke scenario's

De leerling blijft een jaar langer op de lagere school en stroomt door naar 1A.

- ⊙ Wat zijn de kansen en de valkuilen om de leerling een jaar langer op school te houden?
- ⊙ Hoe verhoogt het de kansen om zijn getuigschrift van de lagere school te behalen?
- ⊙ Wat belet ons momenteel om de leerling zijn getuigschrift te laten behalen?
- ⊙ Wat ga je als school anders aanpakken in dit extra jaar om de leerling zijn getuigschrift te laten behalen?

De leerling stroomt toch door naar 1A door het nemen van differentiërende, remediërende en compenserende maatregelen.

- ⊙ Wat zijn de kansen en valkuilen om bepaalde maatregelen aan te bieden?
- ⊙ Over welke concrete maatregelen zou dit dan gaan?
- ⊙ Zijn deze haalbaar voor de leerling en de school?
- ⊙ Kunnen deze maatregelen een effectieve bijdrage leveren aan het behalen van het getuigschrift?
- ⊙ Hoe en wanneer volgen we op dat de maatregelen hun gewenste effect hebben bereikt?
- ⊙ Wat kunnen ouders doen?

De leerling wordt voorbereid op 1B en gaat over op basis van leeftijd.

- ⊙ Wat zijn de kansen en de valkuilen om de leerling op basis van leeftijd te laten overgaan?
- ⊙ Wat heeft deze leerling nodig om een vlotte overgang naar 1B te kunnen maken?
- ⊙ Wat zijn de kansen dat de leerling zijn getuigschrift nog behaald?
- ⊙ Hoe houden we de mogelijkheden na 1B zo open mogelijk?

De leerling wordt voorbereid op 1B en gaat over na het afronden van het 6de leerjaar.

- ⊙ Wat zijn de kansen en valkuilen om de leerling het 6de leerjaar te laten afronden en geen getuigschrift te laten behalen?
- ⊙ Wat is de meerwaarde om de leerling het 6de leerjaar te laten afronden?
- ⊙ Wat wil je bereikt hebben met deze leerlingen op het einde van het 6de leerjaar? Hoe ga je hierover communiceren?
- ⊙ Welke mogelijkheden biedt de B - stroom?